

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri. (Beskyttelse mod ioniserende stråling).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 40) findes i tidenden sp. 2540).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive til stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om højere forberedelseseksamen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 30) findes i tidenden sp. 772, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 245).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 31) findes i tidenden sp. 772, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 245).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 32) findes i tidenden sp. 772, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 245).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Karl Max Rasmussen: Jeg kan på min gruppes vegne anbefale de tre lovforslag og det af undervisningsministeren stillede ændringsforslag til lovforslaget om ændring af lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

Jeg vil dog gerne sige, at med vedtagelsen af disse forslag er problemerne omkring højere forberedelseseksamen ikke ude af verden, og jeg tror, at det også gælder lokaleproblemerne. Jeg tror, at det i hvert fald i tættere beboede områder vil blive nødvendigt, at HF-kurserne får deres egne skoler.

Ved førstebehandlingen spurgte jeg om HF's kompetence, som vil være så afgørende for HF's fortsatte succes. Siden da har planlægningsudvalget for højere forberedelseseksamen afgivet en rapport om HF som grundlag for videreuddannelse, og den har vel bragt sagen et skridt videre, men der foreligger stadig ikke noget afgørende nyt om kompetencen, og som det fremgår af betænkningerne, er det derfor udvalgets plan at tage sagen op til efteråret, da man forhåbentlig vil være nået til større afklaring af problemerne, så udvalget på grundlag af en redegørelse fra ministeren kan tage alle problemerne vedrørende HF op til en bred drøftelse.

Ellen Strange Petersen: På min gruppes vegne skal jeg anbefale lovforslagene til vedtagelse. Vi er enige om, at det er rigtigt også at give mulighed for placering af højere forberedelseseksamenskurser på kommunale gymnasier og i konsekvens heraf at give undervisningsministeren bemyndigelse til at tillade, at der ved en gymnasieskole ikke oprettes nye 1. klasser.

Det er uden begejstring, vi går med til at nedlægge realafdelinger ved gymnasieskolerne, men det store pres, der er på disse skoler, bevirker, at vi finder, at det kan være nødvendigt med denne dispensationsmulighed.

[Ellen Strange Petersen.]

Som det fremgår af betænkningen, som udvalget har afleveret, har undervisningsudvalget haft til hensigt til efteråret at tage spørgsmålet om højere forberedelseseksamen og dermed sammenhængende problemer op til en bred drøftelse. Men efter at vi har afgivet betænkningen, har vi modtaget noget materiale, en omfangsrig rapport om højere forberedelseseksamen som grundlag for videre uddannelse, og denne rapport bevirker, at jeg i stedet på min gruppes vegne og med tilslutning også fra andre gruppers medlemmer i undervisningsudvalget vil anmode undervisningsministeren om en redegørelse for HF-problemerne endnu inden denne folketingssamlings afslutning. Der er meget i den nævnte rapport, der bekymrer ikke mindst nogle af os, der var med til at udforme loven om højere forberedelseseksamen i 1966. Vi kan ikke rigtig kende det barn, der blev bragt til verden dengang. Jeg vil meget gerne have lov til at forklare det lidt nærmere.

HF-loven blev vedtaget samtidig med den nye lov om uddannelse af lærere til folkeskolen. Der blev ønsket en noget højere adgangstærskel til seminarierne end den hidtidige optagelsesprøve, og man veg tilbage fra at gøre studentereksamen obligatorisk. Et 2-årigt kursus til adgangsprøve på seminarierne var en overgang på tale, men blev opgivet i undervisningsministeriet, fordi det kunne blive en blindgyde som den gamle præparandklasse for de elever, der ikke blev optaget på seminarierne. Og „manden fra ploven“ spøjte en hel del i det folketingsudvalg, der arbejdede med de to lovforslag. Vi havde hele 30 møder, herunder 8 samråd med den daværende undervisningsminister, K. B. Andersen, og vi afgav den 18. maj 1966 en betænkning på 20 maskinskrivne sider. I denne betænkning stod bl. a.:

„For at åbne for tilgang af unge, der har de fornødne evner, men som ikke har afsluttet deres skolegang med studentereksamen, eller som først nogle år efter skolegangens afslutning, eventuelt efter nogle års praktisk arbejde, ønsker at uddanne sig til lærere, må der findes en anden adgangsmulighed.

Denne anden adgangsvej til læreruddannelsen må baseres på en selvstændig,

almen uddannelse, og for at den ikke skal blive en ny blindgyde i uddannelsessystemet, må den indrettes sådan, at den giver et godt grundlag også for andre uddannelser.“

Der var ikke tale om, at højere forberedelseseksamen skulle være en konkurrent til gymnasiet, men et supplement, der med normalt 2 års undervisning skulle give en almen eksamen på niveau over realeksamen og et stykke under studentereksamen. Før lovens vedtagelse var det ikke muligt at få klarlagt, hvilke andre uddannelser end læreruddannelsen den skulle give adgang til, men i betænkningen blev det anført, at ministeren havde oplyst, at på områder, hvor det ikke måtte vise sig muligt at gøre højere forberedelseseksamen direkte adgangsgivende, er der mulighed for administrativt at fastsætte bestemmelser om de fornødne tillægsprøver. Men af den rapport, vi nu har fået fra ministeriets studieplanudvalg for HF, fremgår det, at der udfoldes enorme anstrengelser for at få HF til at fremtræde som erstatning for studentereksamen. I samråd med underudvalg under planlægningsrådet for de højere uddannelser har det nævnte studieplanudvalg udtalt, at man finder det vigtigt, at man allerede på nuværende tidspunkt finder frem til ordninger, der giver så vidt muligt ensartede adgangsmuligheder for HF-eksaminander til de højere uddannelser, og man finder, at dette problem bedst løses i forbindelse med en omvurdering af studentereksamen som adgangsbetingelse, en omvurdering, der er særlig aktuel, står der, efter indførelsen af den nye gymnasiestruktur.

Det er bl. a. denne vending, der har gjort mig så betænkelig. Man vil så dele studenterne efter de studier, de er velpassede til eller ikke velpassede til. Er de ikke veltilpassede, må de tage tillægsprøver eller strække studiet, og derved kan man så få billedet til at passe også til HF-eksaminanderne. De nævnte udvalg mener, at en HF-eksaminand med tilvalg af fag, som er af særlig betydning for et bestemt studium, vil have lignende muligheder for at gennemføre dette som en student med eksamen af en linje eller gren, som ikke er tilpasset til det pågældende studium, og man vil derfor anbefale, at sådanne veltilpassede HF-eksaminander gives samme kompetence med

[Ellen Strange Petersen.]

hensyn til adgang til de højere læreanstalter som en mindre veltilpasset studentereksamen.

Udvalgene anfører, at en enkel løsning ville være at oprette adgangskurser af et halvt års varighed inden eller uden for de pågældende institutioner, men afviser selv denne mulighed, da udvælgelsen så kan ske på grundlag af resultater i fag, der har karakter af støttefag uden central betydning for studiet. Endvidere, siger man, vil den tid, i hvilken den studerende føler sig som skoleelev, blive forlænget. I stedet foreslår man at udstrække indslusningsforløbet over et længere tidsrum og lade det forløbe parallelt med påbegyndelsen af det egentlige studium, således at den studerende i løbet af halvandet til to år når at fuldføre den nødvendige supplerings samtidig med, at vedkommende klarer første studieår af normalstudieplanen.

Der er mange grunde til ikke at være begejstret for dette forslag, og som politiker må man først og fremmest spørge, hvad samfundet magter i øjeblikket. Så længe studenterne sidder på tagene og skriger om pladsnød og lærermangel, kan det først fornødne formentlig ikke være at sluse flere tvivlsomt egnede ind til et forlænget studieforløb. Her tænkes først og fremmest på universiteterne. De læreanstalter, der har adgangsbegrænsning, klarer sig jo nok, bare ikke samfundet tvinger dem til at tage studerende ind, som de ikke anser for egnede. Det er her værd at bemærke, at Danmarks biblioteksskole har ønsket at fastholde studentereksamen som adgangsbetingelse, men at skolen ikke udelukker muligheden af en udvikling, hvorefter HF kan give adgang, såfremt fagene dansk og historie udbygges. Lederne af officerssskolerne har foreløbig stillet sig meget kritiske, så vidt det fremgår af det materiale, vi har fået. Chefen for flyvevåbnets officerssskole, oberst Tage Nielsen, skriver således, at hvis HF overhovedet skal overvejes som grundlag for studiet, må fagene matematik, fysik og kemi vælges som tilvalgsfag, men når der så i øvrigt ses på fællesfagene, konstateres det, at niveauet ligger klart under den matematiske studentereksamen. Men for universiteterne, som ikke har adgangsbegrænsning, vil en løsning som den af udvalgene foreslåede gøre problemerne endnu større, end de er i dag. Den

tidligere formand for planlægningsrådet, nuværende minister K. Helveg Petersen, har da også i en skrivelse til undervisningsministeriet af 29. januar i år, det sidste bilag i den store rapport, gjort opmærksom på, at der skal vel, såfremt disse forslag gennemføres, stilles yderligere midler til rådighed, midler ud over de i planskitzen foreslåede.

Men de økonomiske overvejelser er ingenlunde de eneste, man bør gøre sig. Universiteterne har hidtil haft åbne døre for alle studenter, også for dem, der ikke kunne klare optagelsesprøverne til andre institutioner. Skal de nu også lukke HF-eksaminander ind, som måske er afvist af seminarierne? Universiteterne har i øvrigt allerede i dag en dispensationsmulighed, sådan at man kan optage folk uden studentereksamen, men efter ansøgning og hvis der ellers er tilstrækkelige kvalifikationer, og med den dispensationsmulighed ville det også være muligt at tage de dygtigste HF-eksaminander ind uden at lave nye ordninger.

Det langstrakte indslusningssystem, der er foreslået, ser også af andre grunde ret truende ud. Hvor mange gange må man gå om til en tillægsprøve? Ordningen harmonerer ikke rigtig med de rationaliseringsbestrebelse, der ellers udfoldes for at forkorte studietiden. Risikerer man ikke i det lange løb, at resultatet bliver en sænkning af universitetsniveauet, en mildnelse af kravene, for at dumpeprocenten ikke skal blive alt for stor?

I gymnasiekredse har omvurderingstanken også vakt bekymring, bl. a. fordi det formentlig vil betyde, at eleverne allerede i 1. G skal tænke på studievalg, ellers risikerer de at blive ikke veltilpassede studenter, der skal indsluses langsomt. Og „manden fra ploven“ er ligesom blevet helt borte i alt dette. De elever, der i år går på de 16 HF-kurser ude over landet, adskiller sig næppe meget fra gymnasieelever. Af de godt 800 elever, der blev optaget i år, har de 88 pct. realeksamen, og kun knap 7 pct. er kommet fra det praktiske liv. Næste år — Må ministeren godt høre? (K. B. Andersen: Ja, ja!). Tak — er det hensigten at der skal være dobbelt så mange HF-klasser, men hvorledes undgår man, at denne skoleform bliver en slags dublering af gymnasiet?

[Ellen Strange Petersen.]

Der er en række spørgsmål, man må stille i forbindelse med den nye skoleform og dens muligheder, og det er derfor, jeg på mit partis vegne må anmode undervisningsministeren om en redegørelse i håb om, at vi kan få en grundig debat i folketinget om forholdene, inden der administrativt træffes ordninger, som man bagefter måtte fortryde.

Robert Christensen: Da mit partis ordfører, hr. Holger Hansen, er fraværende, skal jeg her kort give venstres tilslutning til de tre foreliggende lovforslag.

Vi kan tiltræde dem, som de er. Også vi har nogle bekymringer for udviklingen med HF og gymnasieskolerne, men vore bekymringer går mere i retning af indgangen i HF, for hvis det udvikler sig til, at det bliver sædvane, at man går fra 3. real over i HF i stedet for fra 2. real over i gymnasiet, er vi bange for, at de noget ældre, de utraditionelle, vi har tænkt på, ikke vil befinde sig særlig godt i det miljø og derfor måske ikke kommer frem til denne uddannelse. Derfor vil vi gerne støtte den foregående ordførers opfordring til ministeren om her i salen inden længe at give en redegørelse for hele spørgsmålet, og så vil vi afstå fra at tage nogen debat om det, indtil vi har hørt redegørelsen.

Bernhard Baunsgaard: Jeg vil gerne begynde med at sige, at jeg på min gruppes vegne vil anbefale samtlige 3 lovforslag. Men jeg vil gerne have lov til at gøre nogle bemærkninger.

Om lovforslag nr. 31 om bortfaldet af realklasserne ved gymnasierne, forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler, synes jeg dog, at det her fra talerstolen skal være sagt, så man ikke bagefter er i tvivl om, hvad det er, vi gør, at vi fortsætter her med omdannelsen af vort skolevæsen. Det var jo i årene nærmest efter systemskiftet, at man oprettede, hvad man dengang opfattede som enhedsskolen, nemlig at man kunne begynde i folkeskolen og nemt og ubesværet gå videre, til man endte med studentereksamen, og man talte om, at folkeskole og gymnasium skulle have en fælles arbejdsmark. Det, vi gør ved dette lovforslag, nr. 31, er i virkeligheden, at vi begynder ophævelsen af den fælles arbejdsmark.

Nu har allerede flere af de foregående ordførere talt om, at vi burde have en redegørelse for gymnasieundervisningen og studentereksamen og meget andet, og jeg håber, at vi kan få undervisningsministerens tilsagn om, at vi endnu i denne samling kan få denne redegørelse. Så skal jeg ikke sige meget mere om den omskabelse, vi er i gang med, men den er betydelig; man er i færd med at gøre gymnasiet til en skole, der ligger oven på folkeskolen, og som ikke har en arbejdsmark tilfælles med folkeskolen.

Det var det ene af de tre lovforslag, som jeg synes jeg var nødt til at gøre nogle principielle bemærkninger til her ved denne behandling.

Det andet er lovforslag nr. 32, selve tilskudsloven (forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasier). Jeg anerkender, at den nuværende højtærede undervisningsminister, idet man allerede før jul gik i gang med at forberede oprettelsen af HF-klasser ved de kommunale gymnasier, ikke havde meget andet at gøre end at tage dette forslag, sådan som det ligger. Det skulle i gang, vi kan ikke lade skoler ude i landet gå i gang med dette og så ikke sørge for, at tilskudsloven kommer, men jeg føler mig ikke særlig tilfreds med de tilskudsforhold, vi efterhånden ved denne lov er kommet frem til for HF-klasserne.

Lad mig nævne, at tilskud til de private seminariers HF-klasser årligt andrager vel ca. 10.000 kr., måske knap nok. Tilskud til kommunale gymnasier beregnet efter udgifter for HF-elever ved statsskoler, gymnasier og seminarier — så godt som det nu kan beregnes, jeg tror nok, at man i skyndingen har glemt at medregne visse udgifter, f. eks. kan jeg ikke se, at samlingsudgifterne er medregnet — vil vel andrage ca. 8.000 kr. Tilskud til HF-kurset, som er undtaget i de andre beregninger, er i hvert fald et eller andet sted over 10.000 kr., og da vi kan regne med, at de private gymnasier på et eller andet tidspunkt anmoder om at få tilskud til kurser oprettet ved private gymnasier, og hvis vi der skal følge det tilskud, der gælder for private seminariers HF-klasser, ja, så vil vi få en fjerde tilskudslov. Og tilskuddet efter dette skal blive 7.500 kr., for det er nemlig det, man har beregnet for en gymnasieelev i dag.

[Bernhard Baumgaard.]

Jeg synes også, det er en ting, som jeg vil bede den højtærede undervisningsminister om ved lejlighed — og lejligheden kan jo komme, når vi kommer til tilskudsloven til private gymnasiers HF-klasser —: at finde frem til en fælles retningslinje for hele dette område. Jeg vil også bede den højtærede undervisningsminister om til sin tid at undersøge, hvordan det ligger med sådan noget som beregning af stileretningsgodtgørelse, om seminariets lærere, der i forvejen har timenedsættelse, for at de ikke skal have stileretningsgodtgørelse, nu får både timenedsættelse og stileretningsgodtgørelse. Jeg tror, det ville være rart, om den nuværende administration ville tage sig tid til at undersøge hele dette område.

Om selve HF-klasserne skal jeg på nuværende tidspunkt kun sige, at det er vel meget godt at gøre sig klart, at det, vi laver her, er en uddannelse, der er en del dyrere pr. år end uddannelsen til studentereksamen. Fordyrelsen efter den dyreste tilskudslov, den for privatseminarier eller den for statskurset, må vel være 25 pct. mere, end det koster at undervise en gymnasieelev. Det er dog også noget, man skal huske. Nu har vi jo været nødt til at nedskære undervisningen i gymnasiet. En af begrundelserne har jo været, at vi skal skaffe plads til HF-kurser. Det er jeg enig med ministeren og myndighederne i, det skal vi, men jeg synes, jeg dog lige vil gøre opmærksom på, at undervisningen på HF-klasserne er også dyrere, hvad angår forbruget af lærere. Gymnasieskolernes lærerforening har beregnet det til ca. 20 pct. flere lærertimer. Jeg ved ikke, om dette tal helt kan holde, men er det bare 10 pct. dyrere, så håber jeg, at vi ved den diskussion, vi senere skal have om HF-eksamen, også vil lade dette indgå, både at det koster samfundet mere at uddanne de elever, og at lærerforbruget er betydeligt større. Når vi så drøfter kompetencen, var det dog måske også værd at undersøge, om det nu er den rigtige udvej, vi her har fundet.

Med disse, det skal indrømmes, meget kritiske bemærkninger skal jeg — i betragtning af at det er startet under den forrige administration, at vi skal have tilskudslovsforslaget igennem, og at vi skal skaffe ad-

gang, når det nu har været lovet så længe — anbefale, at vi stemmer for lovforslagene.

Sigsgaard: Vi kan støtte lovforslagene. Jeg udtrykte ved første behandling en vis betænkelighed ved, at kurserne til højere forberedelseseksamen blev lagt på gymnasieskolerne i alt for stor udstrækning. Jeg er nemlig bange for, at HF så nærmest bliver en slags reservegymnasium, og det kan ikke være meningen, at den højere forberedelseseksamen skal være en billiggudgave af studentereksamen.

Jeg havde håbet — og jeg tror også, jeg henstillede det — at udvalget ville tage en diskussion op om dette spørgsmål. Jeg bemærkede, at hr. Karl Max Rasmussen var inde på det her; men af udvalgets betænkning fremgår det i hvert fald ikke, at man har diskuteret dette spørgsmål. Jeg skal derfor pege på det igen og videre pege på, at der måske nok er behov for at få etableret kostskoler netop på dette område, fordi man vel kan gå ud fra, at det i ikke ringe grad er unge fra områder, der ligger langt fra gymnasieskoler, der søger denne uddannelse. Det er et spørgsmål, der kan undersøges, og jeg håber, det bliver undersøgt.

Jeg er enig med hr. Bernhard Baumgaard i, at en alt for skarp adskillelse imellem på den ene side folkeskolen og på den anden side gymnasiet og kurserne til højere forberedelseseksamen er uheldig. Hvis vort uddannelsespolitiske mål er en højere almenuddannelse for alle unge, bør gymnasiet og kursus til højere forberedelseseksamen blot være to af vejene til denne højere almenuddannelse, og så bør en sådan højere almenuddannelse kunne erhverves, tror jeg, på én og samme skole. Det er en lidt længere sigtet målsætning; men vi må vel ind på en diskussion af sådanne spørgsmål inden for længe.

Fru Ellen Strange Petersen refererede fra betænkningen til lovforslaget om højere forberedelseseksamen, at denne skulle danne grundlag for andre videregående uddannelser, og videre, at udvalget dengang lagde vægt på, at der ikke måtte blive tale om en såkaldt blindgyde. Hvis man stadig holder fast ved det — og det blev ikke anfægtet, forstod jeg — tror jeg, det er nødvendigt, at man etablerer tillægskursus, sådan at højere for-

[Sigsgaard.]

beredelseseksamen kan give grundlag for studier såvel ved universiteter som ved højere læreanstalter. Det ser jeg ingen grund til at nære betænkeligheder ved.

I øvrigt tror jeg, at vi måske ender med, at hverken studentereksamen eller højere forberedelseseksamen giver direkte adgang til videregående uddannelser, men derimod giver et sådant kundskabs- og andet grundlag, at de studerende er i stand til at klare de adgangsprøver, som læreanstalterne etablerer.

Fru Ellen Strange Petersen beklagede, at 88 pct. af de studerende på HF-kurserne møder med realeksamen; i beklagelsen lå der vel, at fru Ellen Strange Petersen havde håbet, at der ville komme flere til disse kursus, som ikke havde fået en videregående uddannelse i folkeskolen og på et sent tidspunkt var kommet i tanker om, at de alligevel ønskede at læse videre. Jeg tror, at dette tal vil stige, og jeg kan ikke rigtig se, hvad skal man gøre ved det. Jeg kan heller ikke se, at det er særlig beklageligt. Man kan jo ikke afvise nogen af de 88 pct. — det tror jeg heller ikke fru Ellen Strange Petersen vil — for hvad skulle man så henvise dem til? Det er folk, der antagelig er kvalificerede til at tage en højere uddannelse, og man kan ikke henvise dem til gymnasiet, hvor der i forvejen er stor pladsmangel. Derfor tror jeg, det simpelt hen er en kendsgerning, man må tage til efterretning, at en så stor andel af de studerende møder med realeksamen som forudsætning.

I øvrigt er der jo i år, så vidt man har set af pressen, afvist mange hundrede kvalificerede ansøgere til HF-kurserne. Jeg finder ikke, at det er rimeligt, at noget sådant sker. Derfor synes jeg ikke, vi skal beklage den store tilstrømning, men koncentrere diskussionen om, hvordan vi kan imødekomme ønskerne om en yderligere adgangsvej til de højere uddannelser.

Jeg skal ikke have noget imod, at vi får en folketingsdebat om højere forberedelseseksamen. Men jeg vil understrege, at jeg ikke deler fru Ellen Strange Petersens betænkeligheder; tværtimod ser jeg i højere forberedelseseksamen en glimrende mulighed for at få demokratiseret adgangen til de højere uddannelser og for at give et væsentlig

større udsnit af de unge en høj almenuddannelse.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg vil gerne begynde med at takke udvalget for arbejdet og for tilslutningen til gennemførelsen af disse tre lovforslag, og den sidste tak gælder naturligvis også hr. Sigsgaard.

Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger om noget af det, der er fremført.

Både hr. Karl Max Rasmussen og hr. Sigsgaard var inde på spørgsmålet om lokaler til HF og nævnte muligheden af at lave flere selvstændige HF-kursus end dem, vi har i øjeblikket. Det er noget, der indgår i overvejelserne, men der er ikke taget stilling til det endnu. Jeg tror dog, man skal gøre sig klart, at skal man gøre det, kan de kun placeres i områder med en ganske betydelig befolkningskoncentration, idet et HF-kursus, som skal kunne give mulighed for at udnytte alle de tilvalgsmuligheder, der er tænkt på i loven, forudsætter, at man kan have en afdeling med op til 8 parallelle klasser.

Hr. Sigsgaard talte om oprettelse af HF-kostskoler. Det er der ingen der har været inde på endnu; men jeg vil da ikke udelukke den mulighed, at det engang i fremtiden vil kunne være noget, der bør overvejes.

Der kan også være tale om at anbringe HF-kursus ved andre skoleformer, og her har teknika været inde i overvejelserne. Der er ikke truffet nogen endelig afgørelse om dette. Man bør jo stadig væk huske på, at HF-uddannelsen er en meget ny uddannelse; der er endnu ikke nogen, som har gennemført et fuldt års HF-uddannelse; der har endnu ikke været nogen oprykningsprøver, og de første HF-kandidater vil først være færdige i sommeren 1969.

Hr. Karl Max Rasmussen nævnte, at problemerne om HF ikke er ude af verden med de ændringer, som gennemføres her, og det er jo tydeligt understreget af den debat, som er fulgt efter. Jeg skal ikke gå i enkeltheder i denne debat på dette tidspunkt, idet jeg forstår, at der er et udbredt ønske om, at jeg giver en redegørelse for alle de problemer, der knytter sig til HF-uddannelsen, dens relation til gymnasiet og dens kompetence. Jeg er naturligvis villig til at give en sådan redegørelse på et

[Undervisningsministeren.]

tidspunkt i maj måned, som det nu må kunne passes ind i folketingets arbejde. Min beredvillighed til at give en sådan redegørelse skal der ikke være tvivl om, og til den tid vil det være rigtigt at tage hele debatten op.

Der er et par enkeltheder, jeg gerne vil sige lidt om endnu. Hr. Bernhard Baunsgaard slog fast, at med den adgang, der nu åbnes til at nedlægge realklasser ved gymnasierne, er vi i gang med at omdanne vort skolevæsen og fjerne den fælles arbejdsmark for gymnasiets og folkeskolens lærere. Det er naturligvis rigtigt; men det skal dog siges, at det er en meget begrænset omdannelse, som her finder sted. Det, der åbnes adgang til, er muligheden for at undlade at oprette nye 1. realklasser ved gymnasierne. Det vil altså sige, at undlader man det ét år, skal man, hvis man vil fortsætte dermed, søge dispensation for oprettelsen det næste år også.

Hr. Bernhard Baunsgaard var inde på tilskudsreglerne. Jeg har ikke talmateriale, så jeg kan sige noget om det i dag; men som hr. Bernhard Baunsgaard sagde, skal reglerne for tilskud til de private skoleformer til revision inden længe, og dér skal vi naturligvis være opmærksomme på de problemer, som er draget frem her.

Jeg må måske lige gøre én bemærkning til i forbindelse med hr. Bernhard Baunsgaards udtalelser. Det blev nævnt, at det har været nødvendigt ved en nødplan at nedskære gymnasiets timetal for det næste skoleår, og det er rigtigt. Jeg vil dog for at undgå enhver misforståelse gøre opmærksom på, at man også foretager en lille nedskæring af timetallet i HF-klasserne, idet man har fundet, at det ikke var rimeligt, at gymnasiet alene skulle bære denne nedskæring; grunden er jo den, at tilgangen til gymnasierne er så stor, at hvis man ikke griber til denne nødløsning med en nedskæring af timetallet, vil der ikke være lærerkræfter i tilstrækkeligt omfang.

Det er rigtigt, formentlig rigtigt — jeg

tør ikke sige, hvor stor procenten er — at HF-uddannelsen vil være lidt dyrere end gymnasiets uddannelse, og det hænger naturligvis sammen med, at man ved HF-uddannelsen har mange flere tilvalgsmuligheder end inden for gymnasiet.

I øvrigt har jeg blot den bemærkning til hr. Sigsgaard, der henviste til en avismeddelelse om, at mange hundrede kvalificerede til højere forberedelseseksamen er afvist i år, at det er en forhastet meddelelse. Optagelsesansøgningerne er ikke færdigbehandlet, og man ved ikke, hvordan det vil stille sig med optagne og afviste elever. Man ved, at ikke alle, der har søgt ind på HF, kan optages, for det er der ikke plads til; men hvor mange ansøgende der må betegnes som kvalificerede, og hvor mange kvalificerede der eventuelt afvises, ved man på indeværende tidspunkt ikke.

Så skal jeg slutte med at gentage, at jeg er rede til at give en redegørelse om alle disse forhold over for folketinget.

Ellen Strange Petersen: Jeg vil gerne sige tak til undervisningsministeren for tilsagnet om redegørelsen. Jeg tror, det er meget nyttigt, at vi får en forhandling om disse spørgsmål.

Jeg har et par bemærkninger til hr. Sigsgaard. Vi er helt enige om, at HF-eksamen fortsat ikke bør være en blindgyde. Men et af problemerne fremkommer, når man skal finde ud af, hvor tillægskurserne skal placeres, og det er bl. a. det, vi skal drøfte; når vi nu får redegørelsen.

Jeg beklagede ikke — så er jeg i hvert fald blevet misforstået — at 88 pct. havde realeksamen; jeg beklagede, at den kategori, som vi havde tænkt så stærkt på, dengang vi lavede HF-eksamen, åbenbart er meget svagt repræsenteret i de nuværende klasser. Den omfatter 6,9 pct. af 811, altså ca. 50; og det er jo et stort apparat at sætte i gang for at hjælpe manden fra ploven, hvis det kun hjælper et halvt hundrede stykker. Det er disse ting, jeg mener man bør se nærmere på.

Bernhard Baunsgaard: Jeg vil gerne begynde med at takke ministeren for tilsagnet om en redegørelse; jeg håber, at formanden kan finde plads til den her engang i maj måned.

Må jeg lige ganske kort sige til den højtærede undervisningsminister, at det er rigtigt, at dette kun er et beskedent led i, skal vi sige ødelæggelsen af den fælles arbejdsmark. Det vil jeg gerne stærkt fremhæve her. Men det er altså et beskedent led i en desværre lang kæde, som indledtes med, at mellemskolens to nederste klasser forsvandt; derefter indskrænkede man sporene ved gymnasiernes realafdelinger fra to til et, og nu giver man adgang til, at de slet ikke behøver at være der. Jeg synes i hvert fald, vi må være klar over, at det er det, vi arbejder videre på.

Det er rigtigt, når den højtærede minister siger, at nedskæringen af timetallet i gymnasiet først og fremmest skyldes tilgangen. Men den skyldes også, som jeg nævnte, at vi skal skaffe plads til vore HF-klasser — og jeg nævnte også, at jeg fandt det rimeligt, at vi tog hensyn til denne nye undervisning. Man må nu vide, at den bl. a. også skyldes det ekstra lærerforbrug. Men tilgangen må bære det store ansvar for det. For Århusområdet kan jeg nævne, at tilgangen er 50 pct. større i år, end den var for den årgang, som årets studenter tilhører.

Må jeg endelig nævne — jeg går ud fra, at det er helt overflødigt — at når vi nu har talt om, at tilvalget var grunden til, at HF-klasserne brugte flere lærere, går jeg helt bestemt ud fra, at besværet med at skaffe plads til eleverne og arbejdet for den nye HF-uddannelse ikke vil medføre nogen som helst særstilling for HF, når det gælder forsøg, men at forsøg, også forsøg med nye tilvalg, stadig væk kan finde sted i gymnasiet, sådan at vi ikke — så stærkt vil jeg sige det — risikerer samme udvikling mellem HF og gymnasium, som vi har oplevet mellem 8.-10. klasserne og realafdelingen. Det er nemlig efter min mening en af de ting, som helt sikkert har svækket realafdelingen, at man ikke dér fik samme adgang til forsøg. Men jeg går nu ud fra, at ministeren vil kunne give mig et absolut tilsagn om, at der skal ikke ske nogen indskrænkning.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg kan give det ønskede tilsagn.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om højere forberedelseseksamen.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

§ 1, ændringsforslaget, § 2, således ændret, og § 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om redogørelser for det løbende kommissionsarbejde [af Poul Dam m. fl.].

Valgt blev: *Hanne Budtz, Knud Bro, Adam Møller, Ellen Strange Petersen, Kristen Østergaard, From, Per Møller, Svend Haugaard, Grethe Philip, Bernhard Baunsgaard, Kampmann, Kaj Andresen, Lis Groes, K. Axel Nielsen, Ivar Nørgaard, Børge Schmidt og Poul Dam.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Må jeg bede om mere ro lige her ved siden af talerstolen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 26. april, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om terapiassistenter.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m. m.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

Mødet hævet kl. 13⁵¹.

41. møde.

Fredag den 26. april kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om kommunernes styrelse har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget K. Axel Nielsen har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„I åbningstalen den 3. oktober 1967 bebudedes følgende lovforslag fremsat i indeværende folketingssamling:

1. Forslag om ændring i retsplejelovens bestemmelser om fri proces.
2. Forslag til lov om ændring i lov om indgåelse og opløsning af ægteskab.
3. Forslag til lov om ændring i svangerskabsloven.
4. Forslag til lov om ændring i reglerne i lov om filmcensur.

Kan disse forslag ventes fremsat i folketingssamlingen 1968-69?“

Medlem af folketinget Børge Schmidt har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til, at der i lov nr. 199 af 8. juni 1966 om ejerlejligheder i § 10 i forbindelse med bestemmelserne om, hvilke ejendomme der ikke er omfattet af loven, indføres et nyt stykke 4: Beboelsesejendomme, hvori der ikke findes selvstændigt toilet til hver lejlighed?“

Medlem af folketinget Morten Lange har meddelt mig, at han ønsker til landbrugsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til en streng begrænsning af landvindingsprojekter?“

Medlem af folketinget Morten Lange har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foranledige, at der udsendes nyt cirkulære, således at slåning af vejrabatter begrænses?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.